

از بر ایچما

رکونهک سیاسی، اجتماعی، ادبی، اقتصادی تورک غزتهسیدر.

آبونه شرایطی:

پانوزک برینه دک یا کو ایچون ۰۴۴
باشقه شهراره ۳۵ بوبلهدر.
بر آیللی یا کوهه ۰۲۲ باشقه شهرارده
۱۸ بوبلهدر.

اعلان قیاتی:

سطری ۳ بوبله ترآله کیدن اعلالار
ایچون کشتک ایذیلر.

تورک و اسلامله مفید مقالهله سحینه
لرمن آچقدور. درج اولتبان اوراق
اعاده ایذیلن. درج ایذیلن مقالاتک
مکالاتی اداره تمین ایذیلور.

محل اداره:

پاکو، وورونوسکی وغوربرسکی
کوجارلک کیمچنده ۴۵ نومرولی ایوده
«آذربایجان» ادارهسی
تلفون نمبر ۶۰-۳۸
تک نخمسی ۵۰ قیک.

اعلان رسمی گیحهلری (۲۳-۶) نومرولی پولیس مقشش عمومیلکنه مراجعت ایذیلن.

تشرین ثانیکنه ۶ سنهک مسائل جاریه
مذاکرهسی ایچون رایشاتک سوسایلدمورفت
فرهنگک شجیلی اعلامی واقع اولمشدر. مذکور
فرهه باشقیلری آلمان هلمه سنهک برماجته
فرهه اولار. دیورهه صلح ایقلاجه سنهک بدو
فراتک آزادلیک کیتوبوسکملکتمسی ایچون
اهلیتی و تخریس ایذیلن عسکاری کلیت در
اولدن نامن ایتمک تئزیرلی گورولمسی
لازدر.
بوئه بزرگده هله فورلینگ آذربایسله
«درش تومیرینی اخیلازلر کولسالق ایلمکی
ویریلیمسی و مستولتمیز آملارک سنه و
مصلحتنه قولق آلملماسی قلمره تکلیف ایذیلر.
بیرلین غزلهلری بائیرلرک سوسایلدمورفت
فرهه سنک هرایی جریان باشقیلری آرماسده
فرهه هر ایکی دستهمنگ برلیمسی قراری
قبول ایذیلشدر. بوغصده ایلتخاب ایذیلش
اولان مائش قومسیسی تک بوگورده برلیمسی
اچلیس واقع اولاجقدور.

— لوبودون کرافوه گلنرکروپننه گوره
بوغصده اورمان ایلازلار آرماسده اولار.
دوم ایتمکدهدر. کوجهرده آتشیواج اولیور.
— واندیورغدن کیتوب گیتنکده اولان
پایورای عسکاری محلی مامور طرفندن دایا
لدیریلشدر. محلی مامورلر بو عسکرلرک تیرول
دن کیتوب گیتنلرته و دیمیر بولدن استعاده
ایتملرته صاوت گورمشلردر. آلمان عسکر
لری گوج ایله کیتوب گیده چکریلنی اظهار
ایتملردر. بوساینه باورایا حربیه وزیرلی تیرول
ملی خرواسنه نقراف ایذوب بو عسکرلرک جوکه
بولالایتمک لاز اولدیلنی خبر ویرمشدر. جوکه
بو عسکرلرک حرکاتنه تیرول حقدنه هیچ بر
دعمنه مقصد ارا لیدوب آوستریا ایله عقد ایذیله
چک صلحدن سوگره آتیق لاجوق باورایا
سرحدیک محافظه سی مقصدنی تقبیل گتکدهدر
هلهک آلمان عسکرلرک بائیرلیمسی کلوب
عنده فورم داییمه کیمکدهدر. بولار بولر
قیامدهی زان سلاح ایله ایش کورونگه مجبور
اولاقلردر. غرب جبهه سنهک ولان آوستریا
عسکرلرک و نظارنه قایمارینه اکلر ویرمک
ایچون رایشاترته محافظه سی لازدر.
— آلمانیا قیتمارده ملی انحصوس برلین
ده نئز اولر ویرنه لره عسکر اچماش ایلاوه
وستقل قومونست فرقه سی تکملر ایتمکدهدر
ایذیلر. جدید قیتمار ساینده سفق ایلمش
فرک بولر و روهده چاپ ایذیلوب هورا
خاتونیک بائیرلیمسی طرفندن آلمانیا کیمکده
روسه سارنخامسی غمورلی طرفندن نشر
ایذیلشدر. فرقه اولان آلمانیا لودوسی
آرمانده بو ایتمارده لر بولر. بیرلینده نشر

قسم رسمی
آذربایجان حکومتک قرار دادی
آذربایجان داترسندن کتاره آپاریلان
ایو شیلری کورمروک پورگیتندن آزاده ایذیلیرلر.
عیین مقداردن آرتیق اولان قیزیل، کوموش و
میر قیتمل شیلردن قیتمه مناسب ۳۰ قاض
ویرگی آلتاجقدور.

شبه رسمی آ. ج. خهفصکی
معارف نظارتی امرلی
۹ تشرین ثانی ۱۳۳۴
هین سنه تشرین ثانی ایتمشاندن یانوف
مخیا بویج سیرشوف پاکو ایکتبی رسایی
مکتبه معل تمین اولور.
نمره ۱۰۴

رحمان خان آخوندیوانیک سحنی موزلته
قدر موقتی اولار. رخشمخام آخوندیوانی
مقصد تیا مکتبی تک برنجی سفنده تئزیه
بورا قیلر.

نمره ۱۰۵
هین سنه تشرین ثانی ایتمشاندن قونست
تیئوف قسیم اراضی (بئزده ووی) دارالعلومی
بیریش اولان آرقادی آرمابویج قانان
پاکو برنجی رسایی کیمکده برایشه تئزیه
بورا قیلر.
معارف نظارتی ن. یوسف بگی
زراعت نظارتک امری
۹ تشرین ثانی ۱۳۳۴

نمره ۹۳
زراعت نظارتی دفتر خانه سنک مدیرلک
وظیفه سی ایفا ایذن شیاقوفسکی کنه قدر
زراعت ادارهسی تالیپلینی (شیئالستی) اوز
وظیفه سی ایاقمهله برابر تشرین ثانی
ایتمشاندن دفتر خانه مدیرلک وظیفه سی ایفا
ایتمک بورا قیلر.

نمره ۹۴
هین تشرین اولک ۱۵ نئز کیتوبوریا
زیستوا آغرونومی یوسف بک عبدالرحمن
زراعت نظارتک کنه وفلاحت خدمتیه آغرونوم
تمین ایذیلر.

نمره ۹۵
بو تاریخدن کنه وفلاحت مدیرلک
وظیفه سنک ایلمسی موقتا زراعت نظارتی آغرونومی
یوسف بک عبدالرحمن حواله ایذیلر.
زراعت نظارتی خ. سلطانوف

تلغراف خرولی
— آلمانیا مملوئه تیگ ویردینگ خیر
لر گوره یقیناده زتری اعلان ایذیلن غوغ
عمومی اما سنه موافق آلمانیا ده اولان یلیجیه
منج عالی امیرلرک آزاده ایذیلیمسی حقدنه
بالاقلارک ایذیلشدر.

انا لله وانا اليه راجعون
ایلام عبدالحمین ادهک فرداکی و عموسی اولغی حاجی محمد کاکلر زاده و مشهیدی
محمد عکر زاده کده د سطرلی همی وسیدالالهنگ اوج هر اوفاداشره بوالیل فران
ب: انگ کرنی قبه حالنده رحیمی کورنده طاق قاتل طرفندن اجههله بر سورنده
قل انزلها فی ارض قوم افریا و موت کشارنه اعلان ایذیلور.
بیرمزار همین سفر اراک ۹ و ۱۰ نده قبه مدافنه مری بوفک کارونسراسنده
اولاقلر.

آذربایجان شورای ملی ریاستندن
آذربایجان جیموریتی حکومتک قرابنه و هیئت و کلا ریزی قتملی
خان خوسئی مراجعتنه بئاه آذربایجان شورای ملسنک نوپارلک ۱۶ سنده انقاد
ایذیلیمکی بوتون آذربایجان و مندشارنه اعلان ایله برابر شورای ملی اعضا سنک
یوم مذکورده پاکوده بولونلرینی رجا ایذیلدم. هر نه سیدلنه خصوصی دعوت
نامه آلاماش اولان اعضا سنک ایشو اعلانامه ایله اکفا ایتملری مستعدار.
آذربایجان شورای ملی ریزی رسولزاده محمد امین

- ### اعلان رسمی
- پولیس مقشش عمومیلکنندن
- ۱- اولجه دخی اعلان اولوندینی اوزده قادن، ارکک بالجهل ارمنی اهالی تک
تقیلس، اریوان و ساژ هرمانکی مالک خارجه یه عزیمتاری تاما سر بستدر.
 - ۲- عزیمت ایده کلر سیاحت ورقه لرینی آلتاق اوزده پولیس مقشش عمومیلکنه
مراجعت ایذیلر کچدر.
 - ۳- ایشو اثر تاریخ اعلاندن اعتدالار بش کون پاکوده منتشر بالیموم غزته لره
نشر ایذیلر کچدر.

اعلان رسمی

آذربایجان پولیس مقشش عمومیلکنندن

- ۱ - بوتون پاکو عهده ایله بالجه و صابونچی مظهرنه ارازه عرفه دولیسله کیمساعت
اون اکی به قاری ایله بالجه و برلین سرتی مدنی، بولکیمچن اعتبارا نصف الیلین سوگرا
ساعت اکر به ادر شمول اولونماله هر یک کجهلر ساعت اکی به قار خارجه بولونا
یلمگی و ایتاق اکیمن سوگرا خارجه گورولر کچرک فردت ایذیلیمگی بالیمو اهالی به
معلوم اولماق اوزره اعلان اولور.

اعلان

سیلان قشلمسته کدی عسکرلریمز ایچون دوشمک بوزغان، یصدق،
کرهوت، یاموق قافان، جوراب کی ایشایه احتیاجی بک آرتیدر. بوخوسوده
عسکر سوخن و ایستین اهالیکنده معاوتتی رجا ایذیلر. بوکی ایشادین ویره
یله کچرک سیلان قشلمسته کی آذربایجان آلائی توماندانلنه معلومات ویرمه لری
و برایشه جامع تک اوز آرمانده کرمکی دستلری قایمهرق بیوگ یاردمده
بولنه لری توقع اولور. یاردمده بولنه بقرک اسلری ایله یوید گلری ایشا غزته لره
غلقه اعلان ایذیلر کچدر.
ایکتبی آذربایجان فرقه سی، لوازم ریزی یلیجایی لوری

Çərşənbə, 13 noyabr 1918-ci il, nömrə 38

AZƏRBAYCAN

Gündəlik siyasi, elmi və iqtisadi türk qəzetəsidir

İkinci sənəyi-dəvamiyyəsi. Çarşənbə, 6 səfərülmüzəffər sənə 1337. 13 təşrin-i-sani sənə 1918.

Türk və islamlığa müfid məqalələrə səhifələrimiz açıqdır. Dərc olunmayan övraq iadə edilməz. Dərc edilən məqalatın mükafatını idarə təyin edir. Məhəlli-idarə: Bakı, Vorontsovski və Qubernski küçələrin küncündə 4 nömrəli evdə “Azərbaycan” idarəsi. Telefon nömrə 39-60. Tək nüsxəsi 50 qəpik.

Abunə şəraiti: Yanvarın birinədək Bakı üçün 24, başqa şəhərlərə 35 rublədir. Bir aylığı Bakıda 12, başqa şəhərlərdə 19 rublədir. Elan fiati: sətəri 2 rublə. Kərratla gedən elanlar üçün güzəşt edilir.

ELANİ-RƏSMİ

[RƏSMİ ELAN]

Acil ehtiyacat [ehtiyaclar] və istimdad [kömək istəmək] üçün telefonla gündüzləri 25-80, gecələri 6-23 nömrəli Polis Müfəttişi-Ümumiliyyə [Baş Polis Müfəttişliyinə] müraciət ediniz.

AZƏRBAYCAN ŞURAYI-MİLLİ RƏYASƏTİNDƏN

Azərbaycan Cümhuriyyəti Hökumətinin qərarına və Heyəti-Vükəla Rəisi Fətəli xan Xoyski müraciətinə binaən [əsasən], Azərbaycan Şurayı-Millisinin noyabrın 16-sında iniqad edəcəyi [təşkil ediləcəyi, qurulacağı] bütün Azərbaycan vətəndaşlarına elan ilə bərabər, Şurayı-Milli əzasının [üzvlərinin] yövmi-məzkurda [deyilən gündə] Bakıda bulunmalarını rica edirəm. Hər nə səbəbdənsə xüsusi dəvətnamə alammamış olan əzanın işbu elannamə ilə iktifa etmələri [ki-fayətlənmələri] müstədadır [xahiş olunur].

*Azərbaycan Şurayı-Millisi Rəisi
Rəsulzadə Məhəmməd Əmin*

İNNA LİLLAHİ VƏ İNNA İLEYHİ RACİUN

Mollapaşa Əbdülhüseynzadənin qardaşı və əmisi oğlu, Hacı Məhəmməd Kazımzadə və Məşhədi Məhəmməd Şükürzadənin dostları **Məmi və Səidullanın** üç nəfər arxadaşlarıyla bu il Qurban bayramının günü Quba mahalında Çərçi kəndində zalım qatillər tərəfindən fəciənə bir surətdə qətl olduqlarını öz qövməqrəbə və dost-aşınalarına elan edir. Pəsməzar həmin səfər ayının 9 və 10-unda Quba meydanında Məşhədiyevin karvansarasında olacaqdır.

ELANİ-RƏSMİ

[RƏSMİ ELAN]

Polis Müfəttişi-Ümumiliyyəndən

1. Əvvəlcə dəxi elan olunduğu üzrə qadın, erkək, bilcümlə [bütün] erməni əhalinin Tiflis, İrəvan və sair hər hangi məmaliki-xariciyyəyə [xarici məmləkətə] əzimətləri [gedişləri] tamamən sərbəstdir.

2. Əzimət edəcəklər səyahət vərə-qələrlərini almaq üzrə Polis Müfəttişi-Ümumiliyyə müraciət edəcəkləridir.

3. İşbu əsər tarixi-elandan [elan tarixindən] etibarən beş gün Bakıda müntəşir [nəşr olunan] bilümum [bütün] qəzetələrlə nəşr ediləcəkdir.

ELANI-RƏSMİ
[RƏSMİ ELAN]

Azərbaycan Polis Müfəttişi-Ümumiliyindən

Bütün Bakı şəhəri ilə Balaxana və Sabunçu məntəqələrində idareyi-örfiyyə [fövqəladə vəziyyət] dolayısıyla gecə saat on ikiyə qədər əvvəlcə verilən sərbəsti müddəti, bu gecədən etibarən nisfülleyldən [gecə yarısından] sonra saat ikiyə qədər təşmil olunmaqla [şamil edilməklə], hər kəsin gecələri saat ikiyə qədər xaricdə buluna biləcəyi və ancaq ikidən sonra xaricdə görüləcəklərin dərdəst ediləcəyi [saxlanılacağı] bilümmü [bütün] əhaliyə məlum olmaqla üzrə elan olunur.

ELAN

Salyan qışlasındaki [kazarmasındaki] əsgərlərimiz üçün döşək, yorğan, yastıq, kravat, pamuqlu kaftan, corab kimi əşyaya ehtiyac pək artıqdır. Bu xüsusda əsgər sevən və istəyən əhəlinin də müavinətini [köməyini] rica edirik. Bu kimi əşyadan verə biləcəklərin Salyan qışlasındaki Azərbaycan Alay Komandanlığına məlumat vermələri və bu işə camaatın öz aralarında köməkçi dəstələri qayıraraq böyük yardımda bulunmaları təvəqqe olunur. Yardımda bulunacaqların isimləri ilə verdikləri əşya qəzetələrlə xalqa elan ediləcəkdir.

İkinci Azərbaycan Fırqəsi
[diviziyası] İvazim rəisi: Binbaşı Nuri

QİSMİ-RƏSMİ
[RƏSMİ HİSSƏ]

AZƏRBAYCAN HÖKUMƏTİNİN
QƏRARDADI

Azərbaycan dairəsindən kənara aparılan ev şeyləri gömrük vergisindən azad edirlər. Müəyyən miqdardan artıq olan qızıl, gümüş və qeyri qiymətli şeylərdən, qiymətinə münasib 30 faiz vergi alınacaqdır.

Şöbə rəisi: A. Çexovski

MAARİF NƏZARƏTİ ƏMRLƏRİ

9 təşrini-sani 1334

Nömrə 103

Həmin sənə təşrini-saninin ibtidısından [əvvəlindən] Yakov Mixayloviç Sırışev Bakı İkinci Realnı məktəbinə müəllim təyin olunur.

Nömrə 104

Reyhan xanım Axundovanın səhəti düzəlnə qədər müvəqqəti olaraq Rəxşəndə xanım Axundova Müqəddəs Nina məktəbinin birinci sinfində tədrisə buraxılır.

Nömrə 105

Həmin sənə təşrini-saninin ibtidısından Konstantinov Təqsimi-Ərazi (Mejevoy) Darülülumunu [Konstantinov Torpaq və Xəritəçəkmə Institutunu] bitirmiş olan Arkadi Abramoviç Kaçan, Bakı Birinci Realnı məktəbində ülumi-riyaziyyə tədrisinə buraxılır.

Maarif naziri: N. Yusifbəyli

**ZİRAƏT NƏZARƏTİNİN
[KƏND TƏSƏRRÜFATI
NAZİRLİYİNİN]
ƏMRİ**

9 təşrini-sani 1334

Nömrə 93

Ziraət Nəzarəti dəftərxanasının müdirlik vəzifəsini ifa edən Şimakovski gələnə qədər Ziraət İdarəsi naçalniki Şpitalski öz vəzifəsini aparmaqla bərabər, təşrini-saninin [noyabrın] ibtidiasından [əvvəlindən] dəftərxana müdirliyi vəzifəsini ifa etməyə buraxılır.

Nömrə 94

Həmin təşrini-əvvəlın [oktyabrın] 15-indən Gəncə quberniya zemstvo aqronomu Yusif bəy Əbdürrəhman Ziraət Nəzarətinin Kənd və Fəlahət [Kənd Təsərrüfatı və Kənd Təsərrüfatı Sənayesi] şöbəsinə aqronom təyin edilir.

Nömrə 95

Bu tarixdən Kənd və Fəlahət müdirliyi vəzifəsinin ifası müvəqqədən Ziraət Nəzarəti aqronomu Yusif bəy Əbdürrəhmana həvalə edilir.

Ziraət nairi X. Sultanov

TELEQRAF XƏBƏRLƏRİ

- Almaniya mətbuatının verdiyi xəbərlərə görə, Belçikadan ötrü elan edilən əfvi-ümumi [ümumi əfv] əsasına müvafiq, Almaniya da olan Belçika dinc əhali əsirlərinin azad edilməsi haqqın-

da binagüzarlıq edilmişdir [sərəncam verilmişdir].

* * *

- Təşrini-saninin [noyabrın] 6-sında məsaili-cariyyə [cari məsələlər] müzakirəsi üçün Reyxstaq Sosial-Demokrat Firqəsinin [Almaniya Sosial-Demokrat Partiyasının] təcili iclası vəqə olmuşdur. Məzkur [adı çəkilən] firqə başçıları alman fəhlə sinfinə bir müraciətnamə buraxaraq deyir ki, sülh yaxınlaşdığına binaən [görə], demokratik azadlığın genişlənilib möhkəmlənməsi üçün əhəlini və tərxis edilən əsgərləri kifayət qədər ərzaqla təmin etmək tədbirləri görülməsi lazımdır. Böylə bir zamanda fəhlə qüvvələrinin ayrılmasıyla qardaş öldürücü ixtilafı kök salmaq imkanı verilməməsi və məsuliyyətsiz adamların səsine və məsləhətinə qulaq asılmaması fəhlələrə təklif edilir. Berlin qəzetələri yazırlar ki, Sosial-Demokrat Firqəsinin hər iki cərəyanı başçıları arasında firqənin hər iki dəstəsinin birləşməsi qərarı qəbul edilmişdir. Bu məqsədlə intixab edilmiş [seçilmiş] olan saziş komissiyasının bu günlərdə birinci iclası vəqə olacaqdır.

* * *

- Lvovdan Krakova gələnlərin rəvayətinə görə, bu şəhərdə ukraynalılar ilə polyaklar arasında mübarizə davam etməkdədir. Küçələrdə atışma vəqə olur.

* * *

- Zalsburqdan keçib getməkdə olan Bavariya əsgərləri, məhəlli [yerli] məmurlar tərəfindən dayandırılmışlardır.

Məhəlli məmurlar bu əsgərlərin Tirol-dan keçib getmələrinə və dəmiryolundan istifadə etmələrinə mümaniət [manea] göstərmişlərdir. Alman əsgərləri güclə keçib gedəcəklərini izhar etmişlərdir. Bu münasibətlə Bavariya Hərbiyyə vəziri Tirol Milli Şurasına teleqraf edib, bu əsgərlərin buraxılmalarının lazım olduğunu xəbər vermişdir. Çünki bu əsgərlərin hərəkətində Tirol haqqında heç bir düşmənənə məqsəd olmayıb, Avstriya ilə əqd ediləcək [imzalanacaq] sülhdən sonra açıq qalacaq Bavariya sərhədinin mühafizəsi məqsədini təqib etməkdədir. Hələ ki, alman əsgərlərinin qabaq hissəsi gəlib, ümdə qüvvələr dalınca gəlməkdədirlər. Bunlar buraxılmadığı zaman silahla iş görməyə məcbur olacaqlardır. Qərb cəbhəsində olan Avstriya əsgərlərinin vətənlərinə qayıtmalarına imkan vermək üçün Bavariya sərhədinin mühafizəsi lazımdır.

* * *

- Almaniya qışlarında [kazarmalarında], ələlxüsus Berlində nəşr edilən [yayılan] vərəqələrdə əsgərlər ictimai inqilaba və müstəqil kommunist firqəsi təşkil etməyə dəvət edilirlər. Ciddi təftişlər sayəsində mühəqqəq edilmişdir [dəqiqləşdirilmişdir] ki, bu vərəqlər Rusiyada çap edilib Şura Hökumətinin nümayəndələri tərəfindən Almaniyaya gətirilməklə, Rusiya səfərxanası üzvləri tərəfindən nəşr edilmişlərdir [yayılmışdır]. Şərqdə olan Almaniya ordusu arasında bu intibahnamələr [təbliğat vərəqələri] yoxdur. Berlində

nəşr edilən sosialist qəzetələri yazırlar ki, alman millətinin əqli-səlimi [sağlam məntiqi, mühakiməsi] bolşevizm yolu ilə getməyə imkan verməz. Bütün Berlin qəzetələri Rusiya bolşeviklərinin hərəmərclik hərəkəti əleyhinə ciddi tədbirlər ittixaz edilməsini [tədbirlər görülməsini] tələb edirlər.

* * *

- Təşrini-saninin [noyabrın] 6-sında Şura Hökumətinin nümayəndəsi İoffe xüsusi qatar ilə Berlindən əzimet etmişdir [yola düşmüşdür]. Alman sərhədinə qədər onu qraf Saurman müşayiət etmişdir. Berlində olan bolşevik teleqraf acentəliyi qapanıb, hamı kağızları və işləri möhürləndikdən sonra polisə ixtiyarına verilmişdir.

SÜLH ƏTRAFINDA

Sülh müzakirəti [müzakirələri]

“F. T.” qəzetəsinin məlumatına görə, sülh müzakirətində iştirak etməkdən ötrü Almaniyaya tərəfindən sabiq Haaqa (Lahey) Sülh Konfransı hərbi nümayəndəsi general fon Qundel, general-mayor fon Vinderfeldt, Parisdəki sabiq hərbi attaşə fon Hints, Xariciyyə Nəzarətinin sabiq baş katibi və kontr-admiral Meurer təyin edilmişlər.

Almaniyaya müvəkillərinin [nümayəndələrinin] qərbə getməsi mütarikə [atəşkəs] məsələsinin təcili sürətdə irəliləyəcəyini göstərir. Hərbi kabinə Vilsonun cavab notasını müzakirə etməklə iştigal edir [məşğul olur].

Mütariyə

Cümə günü təşrihi-saninin 8-ində gündüz saat üç radələrində Tiflisdə müharibə tərəfinin [savaşan iki tərəfin] mütariyə [atəşkəs] əqd etdiklərini [imzaladıqlarını] təsdiq edici məlumat alınmışdır. Rəsmi surətdə elan edilmək gözlənilir. Bununla bərabər, alman qoşunlarının Avstriyanın nemes cəhətlərini [tərəflərini] işğal etməsi xəbəri də alınmışdır.

Almaniya ilə mütariyə şəraiti haqqında

Müttəfiqlərlə Almaniya arasında əqd ediləcəyi [imzalanacağı] təsəvvürratdan və mümkünatdan ədd [hesab] edilən mütariyə şəraiti haqqında düşmən və bitərəf dövlət mətbuatında verilən xəbərlər mətbuat tərəfindən böylə təfsir edilməkdədir [yozulmaqdadır] ki, çox vaxt bir-birinə zidd olan bu xəbərlər Almaniya təcrübə iqdama [addımları] hesab edilməkdədir. Bu qərarla onların tələbatda [tələblər qarşısında] nə qədər geri çəkilməklərini bilmək istəyirlər. Neçə gün bundan irəli “Hamburqer Fremdenblat”ın ədalətli bəyanında deyilir ki, bu xəbərlərə Almaniya dairələrində yuxarıdakı mənadan başqa qeyri bir mənə verilmir. Bununla bərabər, bu xəbərlərin düşmənimiz[in] məmləkətində məsuliyyətli dairələrdən və ya öz hökumətlərinə müəyyən nüfuz göstərmək istəyən, qeyri bir mənafeyi olan firqələrdən buraxılmasını itminani-tam ilə [tam bir əminliklə] söyləmək olmaz.

ERMƏNİ-GÜRCÜ MÜNƏSİBƏTİ

Gürcü Parlamanında (dünənki nömrədən məbəd)

Biz xətti-müstəqim vasitəsilə [bir-baş] generala üç sual verdik:

1. Doğrudurmu ki, fərari [qaçqın] ermənilər ölkələrinə buraxıldıqları halda siz mümaniət [manəçilik] göstərsiniz?

2. Doğrudurmu ki, fərari ermənilərin ərzaq və mühümmatı [ləvazimatı] həcz [müsadirə] edilir?

3. Karçikyanla Məlik-Malayans nə səbəbdən tövqif [həbs] edilmişlər?

İşbu suallara general böylə cavab verdi:

1. Türklər Tiflisdə xüsusi komissiondan vəsiqəsi olmayanları buraxmaq istəyirlər. Fərarilər özləri getməyə hazırdırlar.

2. Əkmək həcz edilməmişdir. Bir dəfə qoşundan ötrü əkmək gecikmişdi. Fərarilərdən qərz [borc] surəti ilə əkmək alındı, fəqət yenə qaytarılmışdır.

3. Karçikyan ilə Məlik-Malayans əhalini döymək, Axalkalak, Axıska qəzalarının gürcülərə verilməsini qəbul etməyərək gürcülər əleyhinə təbliğatda bulundularından naşi [ötrü] tövqif [həbs] edilmişlər. Bir neçə başqaları da vardır ki, ermənilərin göstərdiyi üzrə fənalıq yapmışlar. Bunların da tövqifi üçün lazımi binagüzarlıq edilmişdir [sərəncam verilmişdir].

Şimdi mən “Mənabdi” cəmiyyəti-

nin kağızını almışam. Bunlar erməni papazı [keşişi] Ohanes Aramyansı gürcü hökuməti əleyhinə təbliğat etməqlə, gəncləri təşviq etməkdə mütəhəmmis edirlər [günahlandırılar]. Papazı tövqif edərək, istintaqdan sonra Tiflisə göndərmək əmrini vermişəm. Bir çox başqa yerlər[in] erməniləri də rica edirlər ki, böylə mübəlləğləri [təbliğatçıları] tövqif və həbs etməklə onları fəna təsirdən qurtarsınlar. Bizim, fərarilərin ölkələrinə qayıtmalarına mane olmaımız məsələsi adi bir yalandır. Həqiqəti bilməkdən ötrü adam göndərin.

Generaldan aldığımız cavab böylə... Hökumət və general fərarilərin qayıtmalarına mümaniət [maneçilik] göstərməmişlərdir. Bunların getməmələrinin səbəbi odur ki, türklər buraxmırlar. Bunu həpsi bilir. Qaçqınlara müavinət [kömək] qəsdilə göndərilmişlər siyasət yürütməklə əhalini Gürcüstan əleyhinə qalxırırlar. Biz bir çox xainləri də tanıyırdıq ki, Axiskaya qayıtdıqdan sonra öz xoflarından Gürcüstan əleyhinə fəaliyyətdə bulunurlar.

Bir para erməni mübəlləğləri də bir tərzlə işləyirlər. Fəqət xalqın ağılı bunu qəbul etmək istəmədiyindən, böylə mübəlləğlərdən xilas olmaq tələb edirlər. Hökumət də, general da fərarilərin qayıtmasına mümaniət göstərməmişlər. Fəqət burada başqa məsələ olduğu anlaşılır. Bunlar erməniləri həyəcana gətirməklə, başqa bir məqsəd yürütmək istəyirlər. Bunlar müfəttinlik [fitnəkarlıq] torunu qurmaq xəyalındadırlar. Məzkur [adı çəkilən]

heyət üzvlərindən biri də tramvay xidmətçilərindən idi. Bu zat Qori qəzasından idi. O deyir ki, bu vaxtdək gürcülərlə ermənilər miyanında [arasında] gərginlik görülməmişdi. Fəqət şimdi əhval dəyişmişdir. Bu zat, işbu gərginliyi aradan qaldırmaqdan ötrü lazımı iqdamatda bulunmağı [addımlar atmağı] rica və istirham [xahiş] edirdi.

Qaçqınlar buraya iki tərəfdən gəlmişlər: Axalkalak və Axıska qəzaları, İrəvan quberniyası və Türkiyədən. İrəvan fərariləri Tiflisdə, Axalkalak və Axıska qaçqınları isə Bakurianidə yerləşmişlərdir. Bunların miyanında [arasında] gürcü, assuri, rum və başqaları da vardır. Biz bunlar miyanında təfəvüt qoymayırdıq. Tiflisdə 40.000-ədək qaçqın cəm olmuşdur. Sari əmraz [yoluxucu xəstəliklər] qorxusundan Tiflis Bələdiyyəsi bunları şəhərdən 300 çəğırım məsafəyə göndərmək məcburiyyətində qalmışdır. Bunlar üçün o yer pək əlverişlidir. Su, ev, hava və qeyrə [ilaxır]... Oradakı qaçqınların ümumi hesabı 40.000-dən 6.000 qalmışdır.

Başqaları nerəyə getmişlər? Erməni siyasiyyununa [siyasətçilərinə] böylə sual versək “ölmüşlər” eşidəcəyiz. Halbuki bunların əksəri Tiflis əhalisi ilə qarışmışdır. Bakuriani dairəsində bunların hesabı 80.000-ə yavuş idi. Hal-hazırda 25.000-ədək qalmışdır.

Mabaqisi [qalanı] isə qismən ölmüş, qismən Surami, Borjomi və Tiflisdə yerləşmişlərdir. Böyləliklə, qaçqınların dördədən üç hissəsi yerləşmişlərdir.

Mərkəzi düşərgəh “Beynənnəh-

reyn” və Gürcüstan Hökumətinin qaçqınları buraxmaq istəmədiyi məsələlər adi bir müfəttinlikdən [fitnəkarlıqdan] başqa bir şey deyildir. Qaçqın məsələsinə əvvəlcədən bu vaxta kimi biz bir nəzərlə baxmışıq, bizim təsəvvürümü zə görə, qaçqınlar ölkələrinə qayıtmalı idilər. İrəvan qaçqınlarına gəldikdə, biz inanırdıq ki, Ermənistan onları geri aparacaqdır. Çox zaman yol yox idi. Şimdi yol açılmış, fəqət bunlar getmələri üçün müavinət diləyirlər. Hərgah burada “Beynənnəhreyn” təşkil ediləcək olarsa, bu onların “Beynənnəhreyn”ləri olacaqdır. (Alqış)

Biz ermənilərin tək-tük qalmaları əleyhinə bir təşəbbüsət yapmayırıq. Fəqət külli surətdə Gürcüstan köylərində qalmalarına köylülər razı deyilirlər. Köylülər torpaq istənilməyindən xof edirlər. Biz yerlilərlə qaçqınlar miyanında [arasında] toqquşma yaratmaq istəmədik. Çünki böylə olsaydı, düşmənlərimiz “Beynənnəhreyn” yaradılmasını deyə[rə] iddia edəcəklərdir. Əlavə, bunun başqa səbəblərdən naşi [ötrü] həlli namümkün idi. Biz qaçqınları Qarayazı, Cavaxetidə yerləşdirmək fikrinə düşdük. Fəqət havanın dəyişməsindən dolayı bunların miyanında [arasında] xəstəlik və ölüm o qədər artdı ki, özlərinin ricası ilə geriyyə qaytarılmaq məcburiyyətində qaldılar. Tsalka və Atsxur dairələrində də bir çox qaçqın gürcülər yerləşmişlər ki, əhvalları ermənilərin əhvallarından eyi deyildir. Fəqət biz heç bir təfəvüt qoymaq istəmirik.

Biz qaçqınların əhvalını yaxşılaşdırmaq təşəbbüsətinə düşdük. Bundan ötrü də Türkiyə mürəxxəsliyi [nümayəndəliyi] ilə görüşməli idik. Temmuzun [iyulun] 22-sində Üçüncü Türk Ordusu komandanı Əsəd paşaya müraciətən fərarilərin geri Axıska və Axalkalak qəzalarına qayıtmasına izin verilməsini rica etdik. Bu notanın surəti Azərbaycan Hökumətinə və fon Qressə verilmişdir. Eylülün [sentyabrın] 2-sində Tiflisə yeni Türkiyə mürəxxəsi Əbdülkərim paşa gəldi. Eylülün 6-sında biz buna da nota təqdim etdik. Eylülün 8-ində Əbdülkərim paşa bizə xəbər verdi ki, notanı Türkiyə Hökuməti Əsəd paşaya göndərmişdir. Bu zat, işbu məsələnin həllinə itminan bəslədiyini [arxayın olduğunu], özünün sülh və dostluq vasitəsi olduğunu bizə söylədi. Eylülün 11-ində Əbdülkərim paşa bizə bir nota verərək, Borçalı qəzasında 11 köyün müsəlmanlara qaytarılmasını tələb etdi. Müsəlmanlar buradan fərar etmişlərdi. Biz buna şadlıqla razı olaraq, əvəzində Axıska və Axalkalak qaçqınlarının yerlərinə qayıtmalarını rica etdik. Bu barədə Çxenkeliyə də Berlində təşəbbüsətdə bulunmasını xəbər verdik. Təşrinin əvvəlin [oktyabrın] 26-sı və təşrinin sonunun [noyabrın] 6-sında Əbdülkərim paşa təklif etdi ki, iki türk zabiti və birər gürcü və erməni nümayəndələrindən ibarət bir komission təşkil edilsin. İşbu komission təşkil edilmiş, fəaliyyətə də başlamışlar.

Əlavə, biz Ermənistanla mükatə-

bə[yə] də [məktublaşmağa, yazışmağa da] davam edirdik. Biz Ermənistan nümayəndəsi Camalyana müraciətlə, soyuqlar hülulundan [düşməindən] dolayı qaçqınlar işinin bir an əvvəl həllini rica etdik. Bir hissəsini Gürcüstan, bir hissəsini Ermənistan, bir hissəsini özümüz yerləşdirəcəyimizi dəröhdə etdik [öhdəmişə götürdük]. Ermənistan Hökuməti bizə xəbər verdi ki, bundan ötrü Türkiyə Hökuməti ilə müzakirə davam etməkdədir.

Bunu da əlavə etməlidir ki, bir dəfə də olsun, Ermənistan Hökuməti, qaçqınları Gürcüstanda yerləşdirməkdən ötrü bizə müraciət etməmişdir. Bərəks [əksinə], bunlar da bizimlə şərik idilər. İş böylə olmuşdur. Bizim düşmənlərimiz müfəttinə hərəkətdə bulunmaqla millət müharibəsi salmaq və öz layihələrini, qara fikirlərini yürütmək istəmişlər. Fəqət biz buna razı olmarız.

Biz Azərbaycan və Türkiyədə olan hadisəyə [hadisələrə] Gürcüstanda yol verməyəcəyiz. (Ümumi alqış) Bizim əlimizdə Daxiliyyə Nəzarətinin qaçqınlara kömək etməkdən ötrü verdiyi əmrlər mövcuddur. Baxınız, bunların əvəzində bizim aldığımız təşəkkürlər Tiflis və ətrafında əleyhimizə yürüdü-lən təbliğət olmuşdur. Bizdən nə kimi tədabir ittixaz etdiyimiz [tədbirlər gördüyümüz] sorulur. Hökumət bu işlərə xitam verməyi [son qoymağı] qət etmişdir (Gurultulu alqış). Hökumət fitnəyə yol vermək istəmədiyi üçün lazımi tədbirlər ittixaz edəcəkdir.

Axşamkı iclasda Parlaman ictimaiyyəni-amiyyəni [sosial-demokratlar

tərəfindən təklif edilən işbu qərarı qəbul və təsdiq etmişdir. Tiflis erməni qəzetələrinin təşviqatı münasibətilə Sosial-demokratiya fraksiyasının istizahı [sorgusu, izahat tələbi] və Hökumətin izahatını dinləyərək, Parlaman qeyd edir ki, tamamilə yalan xəbərlər əsası üzərinə qurulmuş olan bu təşviqat ancaq Gürcüstanın istiqlaliyyətinə və demokratik üsuli-idarəsinə bir ölüm zərbəsi endirmək qəsdı ilə icra edilir. Parlaman ümidvar olur ki, Hökumət bu təhlükəyə diqqət verir və iki qardaş millət arasında qan tökülməsinə bais ola biləcək təşviqatda bulunanlar müqabilinə var qüvvəsi ilə mübarizə edəcəkdir. Parlaman Hökumətə etimadını izhar [bildirməklə], müzahirətini [köməyini] vəd etməklə, növbəti məsələlərin müzakirəsinə keçir.

QƏZETƏLƏRDƏN

Dövlətlər və bolşeviklər

Müharib [savaşı] dövlətlər nümayəndələrinin Berlində iniqad etmiş [baş tutmuş] xüsusi müşavirəsində bolşeviklərin əleyhinə çıxmaq məsələsi lüzumu müzakirə edilmişdir. Məsələni Etilaf nümayəndələri qalxızmış, rus nümayəndələri isə bu uğurda ciddən çalışmışlardır. Müşavirə qət etmişdir ki, bolşevizmə intihə [son] verməlidir.

Bolşevizm tədhişinin [terrorunun] səmərələri [nəticələri] Avropa və Amerika ictimai vicdanını incidir. Müşavirə qət etmişdir ki, bolşevizm əleyhinə

bütün kiçik dövlətlər belə çıxmalıdırlar. Bundan ötrü də Rusiyaya bütün Etilaf dövlətləri kimi, Mərkəzi Avropa dövlətləri də müavinətdə [köməkdə] bulunmalıdırlar. Təsəvvür edilmişdir [nəzərdə tutulmuşdur] ki, bütün düvəli-müəzzəmə [bütün böyük dövlətlərin] qoşun qitəatından [hissələrindən] mü-rəkkəb beynəlmiləl bir ordu təşkil edilsin. İşbu ordu təşkili Vilsona həvalə edilmişdir.

Amerika siyasiyyunu [siyasətçiləri] ilə edilən mübadileyi-əfkardan [fikir mübadiləsindən] anlaşılmışdır ki, Amerika dəvairi-rəsmiyyələri [rəsmi dairələri] dəxi bolşevizm əleyhinə çıxmaq tərəfdarıdırlar. Vilson işbu təşəbbüsü ən yaxın zamanda öhdəsinə götürəcəyini bildirmişdir.

Kadet dairələrində

Kadet firqəsinin Kiyevdəki baş komitəsi əhvali-hazirəni [hazırkı vəziyyəti] müzakirə etdikdən sonra bir qətnamə çıxarmamışdır. Əksəriyyət Rusiyada milli mərkəz tərəfdarıdır. İşbu mərkəz gələcəkdə Sülh Konqresində Rusiya tərəfindən iştirak edəcəkdir.

Danışıldığına görə, işbu mərkəz Kiyev olmalı imiş. Nümayəndələr isə müəyyən siyasət tərəfdarı olmaları ilə bərabər, firqə mənsubiyyəti dərnəzər edilməməli [nəzərə alınmamalı] imiş.

Alınan məlumata görə, Moskva kadet dairələri Kiyev ilə bu məsələdə həmrəydirlər.

Kiyev kadet dairələrində Rusiyanın Sülh Konfransına nümayəndə göndərməsi məsələsi müzakirə edilmişdir.

Əksəriyyətin tələbinə görə nümayəndələr Qosudarstvenni Duma əzasından [Dövlət Duması üzvlərindən] olmalıdır.

Zaqafqaziyalıların alman darülfünunlarına qəbulu

Qafqaziyada olan alman heyəti xəbər verir ki, Almaniya Maarif Nəzarəti Azərbaycandan, Gürcüstandan və Ermənistandan Almaniya darülfünunlarına və ali məktəblərə daxil olmaqdan ötrü bir neçə tələbə göndərilməsinə razı olmuşdur. Bununla Almaniya Hökuməti əlavə edir ki, bu tələbələr öz təhsilləri haqqında ancaq alman dilinə tərcümə və təsdiq edilmiş şəhadətnamələri təqdim etməklə darülfünunlara və ali məktəblərə qəbul ediləcəkləridir. Bundan əlavə, hər bir tələbə hansı məktəbə daxil olmaq istədiyini dəxi göstərməlidir. Darülfünunlara və başqa məktəblərə qəbul edilməkdən ötrü hamı alman darülfünunları və başqa məktəblər nəzərə alınır. Almaniya Hökuməti qeyd edir ki, hazırda dərs haqqından başqa bir adam hər ay 3 və ya 4 yüz mark ilə güzəran edə bilər.

NƏZARƏTLƏRDƏ [NAZİRLİKLƏRDƏ]

Posta və Teleqraf Nəzarətindən

Posta və teleqraf ümuru [işləri] məmurlarına 9 təşrinə-sanidə [noyabrda] böylə bir əmrnamə göndərilmişdir:

“Azərbaycan nahiyyəsindəki posta və teleqraf müdirlərinə:

Ümuri-zabitənin [idarəçilik işlərinin] müxtəlif məmurlarının müftə olaraq vəzifələrinə aid teleqraflar verməsi haqqında dəfətilə [dəfələrlə] müraciət edildiyinə görə, təklif edirəm ki, bundan sonra bu məsələ Hökumətdə lazımi surətdə həll olanadək bu düsturə əməl edəsiniz.

1. Vəzifələrinə aid məccani [pulsuz] teleqraf çəkmək ixtiyarına malik olan, fəqət [ancaq, sadəcə] Şurayi-Vükəla rəisi [Nazirlər Kabinetinin sədri], Posta və Teleqraf naziri və Posta və Teleqraf Ümuru [işləri] İdarəsi olacaqdır.

2. Bütün digər hökumət və ümuri-zabitə məmurları, istər nazirlər, nazir müavinləri, valilər, qəza qaimmə-qamları, bilümun [bütün] verdikləri teleqramların hesabını ödəməlidirlər.

3. Bütün ali zabitə, dəmiryol və hərbi məmurları qəbul edilmiş tərifə [tarif] ilə ümumi əsas üzrə hökumət teleqrafından parası ilə istifadə edə bilər.

*Posta və Teleqraf naziri: Aşurov
Katib: Bortsov”*

Bu teleqrafın surəti Daxiliyyə nazirinə göndərilmişdir ki, lazımi yerləri və məmurlarını istixbar [xəbərdar] etsin.

* * *

Türük və Məabir Nəzarəti [Nəqliyyat və Rabitə Nazirliyi] “Metropol” müsafirxanasından sahilə Mirbabayev evinə köçübdür.

AZƏRBAYCAN POSTA VƏ TELEQRAF MƏKTƏBİ TƏSİSİ

Qəzetəməzdə irəlidən xəbər verildiyi kimi, Posta və Teleqraf Nəzarəti tərəfindən ənqərib [yaxın zamanda] Bakıda Posta və Teleqraf məktəbi təsis ediləcəkdir.

Məktəbin məqsədi posta və teleqraf işlərində hazırlıq görmüş məmurlarla, teleqraf işlərinin lazımlı sənətkarlar – mexaniklər və ən kiçik bir bozaqçılıqdan tutub müstəqil idarə rəisliyinə varıncaya qədər mərkəzdə hazırlanmış projelərin (layihə) əməli cəhətini feilən yapacaq gənclər hazırlamaqdır.

Bu məktəbdə davam edəcək təhsil üç kursda olacaqdır ki, hər kurs posta və teleqraf işlərinin bir şiqqəsini [hissəsini] tədris edəcəkdir.

Bununla bərabər, birinci kurs ikinci üçün və ikinci kurs da üçüncü üçün hazırlıq sinfi məqamında olur.

Hər kursu dörd ay və ümum üç kursu bir sənə zərfində müqtədir şagirdən bu məktəbi bitirəcəklərdir. Riyaziyyat, hikməti-təbiiyyə [təbiət elmi], kimya, lisan, coğrafiya, posta əməliyyatı ilə teleqraf müxabirəti [xəbərləşməsi] bu kursda lazımi miqdarda tədris ediləcəkdir.

Hər kursda 288 (həftədə 18 dərs olmaq həsəbilə [hesabilə]) dərs olur ki, hər üç kursda 864 dərs edir.

Kiçik posta və teleqraf idarələrində bir kişi [nəfər] posta məmuru, teleqrafçı və baxıcı vəzifələrini ifa etməyə

məcbur olduğuna binaən [görə], posta əməliyyatı ilə teleqraf işlərini birləşdirmək lazım gəlir.

Teleqraf xətti təmiratında emalatxanalarda və posta idarəsində təcürbə üçün işləmək icbari olduğu kimi, təcürbəli mexaniklərin təhti-nəzarətində [nəzarəti altında] hər mütəəllim [şagird] imtahanndan irəli müəyyən miqdarda işləməlidir.

Daxil olanların yaşı, türk və rus lisanlarını bilişi və gördüyü təhsili nəzəri-ətinaya alınacaqdır. Türk gəncələrindən müxtəsər bir rusca savadı olanlar, qeyri-müsəlmanlardan isə türkcə qonuşmağı bacaranlar qəbul ediləcəklərdir.

Edadi məktəblərin 5-inci sinfinə qədər təhsil görmüşlər üçün dərslər acil proqram üzrə [olacaq], əməli və fənni tərəfləriylə aşına olduqca kursları bitirmək mümkündür.

Təhsili itmam etdikdə [bitirdikdə] şagirdana [şagirdlərə] 4-üncü dərəcə məmur və yaxud kiçik mexanik sifətilə xidmət veriləcəyi qətidir. Onlar da bir buçuq sənə dövlət xidmətindən kənar olmamalıdır.

Məktəbdə mütəəllimlərdən [şagirdlərdən] haqqı-tədris alınacaqdır. Fəqət fəqir və çalışqanlarını ikinci dərəcədən (kursdan) başlayaraq bu para vergisindən azad edəcəklərdir.

Haqqı-tədris hər dərəcə üçün əllisər və bütün məktəbdə 150 rublə olacaqdır.

Məktəb Posta və Teleqraf naziri həzrətlərinin təhti-nəzarətində [nəza-

rəti altında] olmaqla, məktəb müdir və müəllimləri şurası ilə idarə ediləcəkdir. Müəllimlər şurasında nazir tərəfindən bir mürəxxəs [nümayəndə] iştirak edəcəkdir ki, bu da məsələlərin həllində onlarla müsavi [bərabər] hüquqa malik olur.

Bu məktəbdə təhsil bitirildikdən bir buçuq sənə sonra daimi Posta və Teleqraf məktəbi üçün bir proqram hazırlanıb, Nəzarət tərəfindən qəti olaraq təsdiq və həyata tətbiq ediləcəkdir.

Posta və Teleqraf məktəbindən məəda [başqa], bir də radio (telsiz teleqraf) məktəbi güşadı [açılması] bəklənilməkdədir. Bunun isə proqram layihəsi şimdi hazırlanıb.

M. H.

RƏSULZADƏ CƏNABLARI İLƏ MÜSAHİBƏ

İstanbul Konfransının Azərbaycan heyəti-mürəxxəsəsi [nümayəndə heyəti] rəisi Rəsulzadə Məhəmməd Əmin cənabları müxbirimizi hüzurlarına qəbullə, İstanbul təəssüratları haqqında lütfən böylə məlumat vermişlərdir:

Heyətimizin qəsdı, Mərkəzi Dövlət nümayəndələri ilə bərabər, İstanbulda vaqe olacaq Qafqaziya cümhuriyyətlərinin kofransında iştirak etmək idi. Lakin siyasət aləmindəki təbəddülata [dəyişikliklərə] görə konfrans baş tuta bilmədi. Hər halda bizim İstanbulda

olduğumuz mənfəətsiz keçmədi. Böylə ki, məruzə və mühazirələrimizlə Türkiyə əhalisini Azərbaycan və onun ümid və arzuları ilə aşına etdik. Burasını da qeyd etməlidir ki, İslam mərkəzi olan İstanbulda Qafqaziya, xüsusən Azərbaycan haqqında məlumatları çox azdır. Brest-Litovsk əlavə müahidənaməsinin [müqaviləsinin] təbir və təfsirəti [şərh və izah edilməsi] yolunda Türkiyə mətbuatı bizə böyük müavinət [yardım] göstərdi. Bu əlavə müahidənamə münasibətilə alman səfirinə protest notası verdik. Bu məsələ haqqında Türkiyə mətbuatı bizimlə həmrəy olub, bütün hüsnrəğbət və təvəccöhü bizim tərəfimizdə idi. Biz hamı dövlət nümayəndələri ilə görüşüb Azərbaycan əhvalı ilə onları aşına etməklə bərabər, müstəqil yaşamaq hüququmuzu müdafiə etdik. Hər yerdə biz məhəbbətlə qəbul edilib hüsn-təvəccöhlə qarşılandığı. Rəsmi nota ilə biz Azərbaycanın istiqlaliyyəti haqqında dövlətləri xəbərdar etdik. Bizim heyətimiz təntənəli bir surətdə Türkiyə sultanı tərəfindən qəbul edildi. Sultan həzrətləri bizim təbrik nitqimizə cavab olaraq izhar etdilər ki, Türkiyə Hökuməti bacardığı müsaid vəsail [uyğun vasitələr] ilə Azərbaycan istiqlaliyyətini mühafizə və müdafiə edəcəkdir. Bundan əlavə, sultan həzrətləri Azərbaycan əhalisinə salam göndərməsini xahiş etdi.

Üç ay bundan əqdəm [əvvəl] vəfat edən Sultan Məhəmməd xani-xamisin [V Mehmedin] mərasimi-dəfnində və

hal-hazırdakı Sultan Məhəmmədi-sadisın [VI Mehmedin] təntənəli cülusi-hümayununda [taxta çıxma mərasimində] iştirak etdik. Fürsətdən istifadə edərək İstanbul əhalisini Azərbaycan əhvalı ilə aşına etməkdən başqa, özümüz də Türkiyə həyatına bələd olduq. Türkiyə adətlərindən bizim təəccübümüzü mövcib [təəccübümüze səbəb] olan bir əhvalı nəql etməliyəm. Sultanın vəfatından sonra onun cənazəsi həsirə bükülüb dəhlizdə pilləkən altında qoyulur. Təzə sultan cənazə yanına gəldikdə, şeyxülislam təzə sultana müraciətən: “Bax sənin də axırın bu tövr olacaqdır” deyir.

Səlamlıq zamanında sultan həzrətləri məscidə gəldikdə əsgərlər onu “Padşahım, məğrur olma, səndən uca Allah var” nəğməsi ilə qarşılayırlar.

İstanbul əhvalı xeyli sakitdir. Qəzətlərin nümayişlər haqqında verdikləri məlumat həqiqətdən uzaqdır. Əhali Hökumətə etibar və etimad göstərməklə sülh müzakirəsinin [müzakirələrinin] axırını və Cahən müharibəsinin nəhayətini bəkləməkdədir. Hər cür sinemalar davam edib, mal ilə məmlu [dolmuş] olan dükənlər alış-verişə məşğuldur. Ərzaq cəhətdən əskiklik yoxdur. Ancaq qara çörək girvənkəsi 4 qəpikdən kartoçka ilə, ağ çörək isə kartoçkasız azad bir surətdə 2 manat 50 qəpiyə satılmaqdadır. Ət boldur və qiyməti də ucuzdur. Müslimə [müsəlman] qadınlar arasında olan tərəqqi məni nəhayət dərəcədə şad və məsrur etdi [sevindirdi]. Türk qadınları fabrika,

zavod, mağaza, kantora, posta-teleqrafda işləyib, nəhayət, darülfünunlarda [universitetlərdə] leksiyalara qulaq asanlar da az deyildir. Hətta İstanbulun zahiri görkəmi Türkiyə milli mədəniyyətinin qüvvətlənməsini isbat edir. Türkiyə evləri qədim türk üslubu ilə tikilib, hal-hazırda qədər qədim türk memarlığı davam etməkdədir. Türkiyə mətbuatına gəldikdə, bütün mətbuat türk milli mədəniyyətinin canlanmasına çalışmaqdadır.

Parlaman haqqında

Rəsulzadə cənabları Müsəlman Şurası sədri olmaq həsəbilə [səbəbilə] bu günlərdə dəvət ediləcək Parlaman məsələsindən bəhslə deyir ki:

Məlum olduğu üzrə, təşrihi-saninin 16-sında sabiq Zaqafqaziya Seyminin müsəlman əzalarından [üzvlərindən] 44 nəfərdən ibarət Müsəlman Milli Şurası dəvət edilir. Milli Şura Parlamana təbdil edilib [çevrilib], üzvləri isə 120 nəfərə qədər artırılmaqla qanunverici müəssisə olacaqdır. Bu vaxt Parlmana, Gürcüstanda və Ermənistanda olduğu kimi, əqəliyyət [azlıq] təşkil edən millət nümayəndələri də daxil ediləcəklərdir. Müvəqqət Parlamenin davamı heç bir halda Məclisi-Müəssisən [Təsisçilər Məclisi] seçki işlərini dayandırmayacaqdır. Birinci növbədə Parlaman cərəyan edən siyasi məsələlərin həllinə məşğul olacaqdır.

Qafqaziyanın müqəddəratı

Mən Azərbaycanı müttəhidən Qaf-

qaziya hökumətlərinin müxtariyyətli bir hissəsi təsəvvür edirəm ki, bu hökumətlər də Azərbaycan, Gürcüstan, Ermənistan və Şimali Qafqaziyadan ibarət olmalıdırlar. Sülh Konfransında ümumi mənfəətləri müttəhidül-qövl [birgə; sözü bir olaraq] mühafizə və müdafiə etməkdən ötrü Qafqaziya cümhuriyyətləri arasında olan ixtilafli məsələlər sülh təriqi [yolu] ilə həll edilməlidir. Bu nəzəriyyəti biz əvvəlcə Zaqafqaziya Seymində yürüdüksə də, mütəəssifənə [təəssüf ki], bir para şəraitlə [bəzi şərtlər səbəbilə] bizim arzumuzun vücudə gəlməsi mümaniətə [maneəyə] düçar oldu. Ümidvar oluruq ki, hal-hazırda Tiflisdə iclas etməkdə olan Qafqaziya Cümhuriyyətləri Konfransı Qafqaziyada sülh və qardaşlıq bərpa edilməsi üçün ümumi bir dil tapar.

AZƏRBAYCANDA

Şurayi-Milli dəvəti ətrafında

* Şurayi-Millinin birinci iclası Bələdiyyə İdarəsi zalında vəqə olacaqdır. Şurayi-Milli üzvlərindən xahiş olunur ki, öz adreslərini Şurayi-Millinin Bələdiyyə İdarəsində müvəqqədən yerləşmiş olan dəftərxanasına bildirsinlər.

* Şurayi-Milli Sədrinin xahişinə görə, Daxiliyyə Nəzarəti ilə Türük və Məabir Nəzarəti [Nəqliyyat və Rabitə Nazirliyi] tərəfindən dəmiryol və posta məmurlarına Şurayi-Milli üzvlərinin bilamümaniət [maneəsiz] Bakıya gəl-

mələri üçün müavinət [kömək] və müzahirət [yardım, kömək] göstərilməsi binagüzarlığı edilmişdir [sərəncam verilmişdir].

* Gürcüstan Cümhuriyyətində olan Azərbaycan siyasi nümayəndəsi Cəfərova teleqraf edilib, Seymin Gürcüstanda olan müsəlman üzvlərinə Şurayi-Millinin dəvəti gününün xəbər verilməsi həvalə edilmişdir.

* Milli Şura işlərinin hamısı Hökumət İşləri müdiri tərəfindən Şurayi-Milli sədrinə təslim edilmişdir.

Şəki qəzası

Gəncə valisi Daxiliyyə Nəzarəti naminə bir rapor göndərərək, Nuxa qəzasında nizam və asayişin hökm-fərma olduğunu [hökm sürdüyünü] xəbər verir. Mühümmat və ərzağın bahalanması Zaqafqaziya pulu ilə Nikolay pulunun qiymətləri bir olmağından irəli gəlmişdir. Hökumət bu barədə məlumat verdikdən sonra ərzaq ucuzlaşmışdır. Əsgər təcəmmösü [yığılması] Şəki qəzasında parlaq bir surətdə keçmişdir.

AZƏRBAYCAN PARLAMANI DƏVƏTİ MÜNASİBƏTİLƏ

I

Demokratik seçki üsulu ilə Məclisi-Müəssisan [Təsisçilər Məclisi] dəvətinədək məmləkəti Parlamansız buraxmaq, həm bunca mühüm tarixi və na-

zik [həssas] siyasi dəqiqələrdə dövlət umurunun [işlərinin] bütün ağırlıqlarını bir qaç ricaldan [adamdan] ibarət Hökumət öhdəsinə atmamaq qəsdilə Azərbaycan Milli Şurasının dəvətinə lüzum görülmüş və müəyyən qərar verilmişdir. Bu surətlə təşrinin-saninin [noyabrın] 16-sında Milli Şura çağırılır. 44 əzadan [üzdən] ibarət Şura birinci iclaslarında bütün məmləkətin mürəvici-əfkarı olan [məvqeyini ifadə edən] bir Parlaman təşkil etmək üçün dairəsini müəyyən əsaslarla genişlətməli, əzasının miqdarını artırmalı olacaqdır. Fəqət bu məsələni gələcək məqaləmizə buraxaraq, bu gün ancaq Milli Şuranın mahiyyətindən və sabiq fəaliyyətindən bəhs etməyi lazım gördük.

Müvəqqət Parlamanımızın bünövrəsini təşkil edən Şurayi-Milli, sabiq Zaqafqaziya Seyminin 44 kişidən [nəfərdən] mütəşəkkil [ibarət] Müsəlman fraksiyasıdır ki, burada bütün siyasi cərəyanların nümayəndələri iştirak edirlər (nəhayət [ifrat] sol sosialistlərdən başqa). Bunların həpsi ümumi, müstəqim [birbaşa], müsavi [bərabər] və gizli seçki əsası üzərinə intixab edilmiş [seçilmiş] Məclisi-Müəssisan üzvləri olmaq həsəbi ilə [olduqları üçün] tam mənası ilə xalq nümayəndələridir. Şimdi məmləkətə xalq nümayəndəliyi lazım və yeni seçkilər icrası üçün vaxt qeyri-müsaid olan bir zamanda müvəqqət Parlaman əzalığına hamıdan ziyadə həmin məzkur [adı çəkilən] Şura müstəhəqdir [layiqdir, haqqı çatır]. Digər tərəfdən, məzkur

Şuranın bütün heyəti və hər üzvü ayrılıqda sabiq fəaliyyətilə dəxi böylə istehqaq [haqq] qazanmışlardır.

Söz burasındadır ki, Zaqaqfaziya Seymi dəvəti və onun içərisində Azərbaycan Türk Milli Şurası elanı və hər ikisinin fəaliyyəti öylə bir zamana təsadüf etmişdir ki, bütün Qafqaziya hərc-mərc atəşi içində olaraq bir şəhərdən digərinə deyil, bir köydən o birinə belə xəbər çatmayırdı. Buna görə də Azərbaycan əhalisi Şurayı-Millinin fəaliyyətindən tamamilə bixəbər qalmışdır. Bu səbəblədir ki, şimdi Milli Şura yenidən dəvət edildikdə, camaata onun sabiq fəaliyyətindən məlumat verməyi vacib bildik.

Az bir müddət davam etmiş olan Seym və Milli Şura, bütün fəaliyyətini Dövləti-Osmaniyyə ilə Zaqaqfaziya münasibətinə [münasibətlərinə] həsr etmişdir. Zaqaqfaziya siyasiyununun [siyasətçilərinin] bütün fikrini Qafqaziya cəbhəsinin əlverişli bir surətdə ləğvi və Osmanlı ilə əlaqənin qaydaya salınması məsələləri işğal etmişdir. Bu xüsusda mənafelelərin ixtilafı meydana çıxmışdır.

Milli Şura hərc-mərçdən dolayı camaatdan ayrı düşdüyündən, öz fəaliyyəti və planları barəsində məlumat verə bilməmişdir. Bundan əlavə, bir çox məsələlər və siyasi mülahizələr şəraiti-mövcudədən [mövcud şəraitdən] dolayı açıla bilmirdi. Bu zaman hərc-mərc içində və bolşevik təhlükəsi altında qalmış camaat müsəlləh [silahlı] qüvvəyə ehtiyac olduğunu hiss edirdi.

Fəqət bu qüvvəni nə Milli Şura verə bilirdi, nə də Seym. Ona görədir ki, camaatın da gözü Osmanlı qardaşlarımızın ordusunda idi. Çünki nicatını ancaq Türkiyədə görürdü və intizar içində qaldığı halda türklərin gec gəlmələrindən darılaraq, siyasi nümayəndələrimizi müqəssir tuturlardı. Siyasi nümayəndələrimiz bunu hiss edirlərdi. Camaat ilə nümayəndələrimizin rəyləri bir idi. Fəqət bununla belə Milli Şura çox ağır şərait altında işləyirdi. Bir tərəfdən iğtişəş, haqsızlıq və zülümlərdən tənqə gəlmiş camaat, Milli Şura fəaliyyətindən bixəbər qalaraq heç əsası olmadığı etimad və etibarsızlıq ibraz edirdi [göstəriridi]. Digər tərəfdən mütəşəkkil qara fikirli adamlar tam ciddiyətlə çalışırlardı. Bunlar siyasi nümayəndələrimizi xalq nəzərində etibardan salmaq üçün camaat arasında danışırlardı ki, nümayəndələrimiz ermənilərə, ingilislərə, daha bilməm kimlərə satılmışlar. Bunlar Osmanlı qoşununun Azərbaycana gəlməsinə razı deyildirlər. Qara fikirlilərin böylə təbliğatına yorulmuş, tənqişmiş camaat inanırdı və nəticədə camaatla fikri və arzusu bir olan Milli Şura ilə camaat miyanında [arasında] fəlakətli bir uçurum çıxdı. Fəlakətli nəticəsi də çox tez meydana çıxdı.

Digər tərəfdən Tiflisdə dəxi Milli Şuramız hər tərəfdən ədavətکارانə [düşməncə], zəhərlə məsmum [zəhərlənmiş] mühit içində qalmışdı.

Bu xüsusda yarı.

X. İ.

BAKI XƏBƏRLƏRİ

Bakı valisi 5-inci dairə polisində xəbər vermişdir ki, Mərkəzi Ev Komitəsinə ev təşkilatı icmalarından [yığıncaqlarından] ötrü xüsusi izin almaq lazım gəlmədiyini elan etsin. Fəqət ictima və iclas barəsində qalabəyinə [polismeysterə, şəhərin polis müdürünə] xəbər verməlidir ki, məclisdə həll ediləcək məsəildən [məsələlərdən] başqa şey müzakirə edilməməkdən ötrü xüsusi polis məmuru göndərsin.

Mənzil məsələsi

Ev sahibləri ilə kirayənişinlər miyanındakı [arasındakı] əlaqə haqqında Daxiliyyə naziri Bakı valisinə böylə bir müraciətdə bulunmuşdur:

Cənablarınıza əhali arasında təbliğ və təbşirdən [xəbər verməkdən] ötrü elan edirəm ki, ev sahibləri ilə kirayənişinlər miyanında eylülün [sentyabrın] 15-inə kimi əqd edilmiş [bağlanmış] (şifahi və təhriri [yazılı]) müqavilələr barəsində polis deyil, məhkəmələrə müraciət etməlidirlər. Eylülün 15-indən sonra xudsəranə [özbaşına] mənzilləri tutmuş kirayənişinlər məsələsi isə mənim dəftərxanam cənbindəki [nəzdindəki] həcz [müsadirə] şöbəsinə müraciət edilməlidir.

Xırsızların dərdəst edilməsi [tutulması]

Təşrini-əvvəlin [oktyabrın] əvaxiri [axırları], təşrini-saninin [noyabrın] əvəllində [əvvəllərində] Telefonni caddədə vəqə bir neçə baqqal mağazalarından

xırsızlıq yapılmışdı. Seyidəli Mirkazımovun mağazasından 25 min rublə, Ağaseyid Səidovun mağazasından 8 min rublə, Ələkbər Məşədi Zeynal oğlu mağazasından 7 min rublə, Ələv-sət Nəcəf oğlundan və Əliağa Ələsgər oğlundan 4 min rubləlik əşya oğurlanmışdı. Təhqiqatdan anlaşılmışdır ki, işbu xırsızlığı 17 sinnində [yaşında] Haşim Hüseyn oğlu, 18 yaşlı Bayram Mehman oğlu, 18 yaşlı Mirvəhab Seyidəğa oğlundan mürəkkəb bir xırsız dəstəsi yapmışdır. Təftiş əsnasında bunlarda oğurlanmış əşyanın bir hissəsi; bir çox açar və xırsızlıq ləvazimatı tapılmışdır. Bunlar yapıqlarını boyunlarına almaqla bərabər, kimlərə satdıqlarını da söyləmişlər. Bunların göstərdiyi kimi Yusif Əliyev, Babacəlil İsmayıl oğlu, Vəli Fətullah oğlu, Həsənəli Rəcəbov, Əliağa Quliyev, Abbasəli Qafar oğlu, Ağakəşi Səlimzadə, Məhəmmədəli Səlimov, Ələkbər Cəfərov, Qasım Mürvət oğlu dükanlarında oğurlanan əşyanın qismi-əzəmi [çox hissəsi] tapılmışdır. Dərdəst edilmiş xırsızlardan Mirvəhabda 2500 rublə para tutulmuşdur. İşbu pul Mirkazımovundur. Tapılmış əşya sahiblərinə qaytarılmışdır. Xırsızlar istintaqdan sonra polis müfəttişinə verilmişdir ki, hərbi məhkəməyə verilsinlər. Mal alanlar Daxiliyyə Nəzarətinin əmrini icra etmədiklərindən naşi [ötrü] məhkəməyə verilmişlər.

Qarət

Saratov quberniyası sakini Mahmud Maturin təşrini-saninin 8-ində 6-

inci məntəqə pristavına xəbər vermişdir ki, həmin dairə polis məmurluğuna təyin edildikdən sonra vəzifəsini ifadan ötrü Binəqədi kəndinə gedirmiş. Digah ilə Binəqədi arasında 2 nəfər bədəfkar [pis fikirli, yaramaz] onun yorğan-döşəyini və 235 rublə pulunu almışlar. Canilərin tövqifi [həbs edilməsi] üçün lazımı tədabir ittixaz edilmişdir [tədbirlər görülmüşdür].

Teatro-musiqi

Cümə günü təşri-ni-saninin (noyabr) 15-ində Hökumət teatrında Hacıbəyli Qardaşları Müdiriyyətinin aktyorları tərəfindən mövqeyi-tamaşaya qoyulacaqdır bu mövsümdə birinci dəfə olaraq “Dağılan tifaq” faciəsi və dalınca “Axşam səbri xeyir olar” komediyası. Biletlər indidən teatronun kassasında satılmaqdadır.

Səşənbə [çərşənbə axşamı] günü ayın 19-unda mövqeyi-tamaşaya qoyulacaqdır Namiq Kamal bəyin məşhur “Vətən” nam əsəri.

“İttihad” məktəbi

Bu gündən etibarən açılmış. Yeni və keçən sənədəki kəndi şagirdlərini hər gün saat 9-dan 10-dək məktəb idarəsində qeyd və qəbul edir. Dərslər isə 16 təşri-nisənədə başlanacaqdır.

Məktəb idarəsi.
250 3-2

Bakı Vergi Bürosu

B. S. Borşşak vasitəsilə müştərilərə elan edir ki, əlavə gəlir vergisi barəsində şikayətlər ancaq bu il kanuni-əvvəlin [dekabrın] 1-inə (yaş üsuluyla) kimi qəbul ediləcəkdir.

Bu vaxtdan sonra şikayətlər qəbul edilməyəcəkdir.

Vergi və rəqəsini almayanlar dəxi hüquqlarını itirirlər.

Ünvan: Voronsovski caddədə nömrə 4 (Parapet kücündə).

Qəbul edilir hər gün axşam saat 6-dan 9-a kimi.

260 2-1

“Türk Ocağı”

Cümə günü noybrayının 15 (28)-ində Nikolayevski küçədə Haşimovun mülkündə, sabiq Raboçi klubda Türk Ocağının salonunda Türkiyə səyahətindən dönmüş olan **Məhəmməd Əmin Rəsulzadə əfəndi** tərəfindən “Türkiyə xatirəti” ünvanında konfrans veriləcəkdir.

Konfrans saat 6-da başlanacaqdır.

Həqqi-düxuliyə [daxil olma haqqı] Türk Ocağı nəfinə [xeyrinə] 2manat qərar qoyulmuşdur.

261 1-1

Elan

Hal-hazırda əhali arasında təqsim edilən [paylanan] çayın eyi olmadığı şayiələrinin intişar tapmasından [yayılməsindən] naşi [ötrü] Bakı Şəhər İdarəsinin Ərzaq Şöbəsi Bakı şəhəri və ətrafi əhalisinə elan edir ki, camaat arasında təqsim edilən çay axırncı dəfə xaricdən alınmışdır.

Bu yaxında xaricdən çay gözlənilmədiyindən, əhalinin bu çayı almaları arzu olunur.

Bakı Şəhər İdarəsinin Ərzaq Şöbəsi

ELANI-RƏSMİ

Polis Müfəttişi-Ümumiliyindən

Keçən Türk-Rus müharibəsində Ərzurum və həvalisindən [ətrafından] tutulan müsəlman qadın və uşaqları Bakıya gətirilərək para müqabilində heyvanlar kimi satıldığı və ya sabiq rus hökuməti-imperatoriyəsi tərəfindən arzu edən əşxasa [şəxslərə] verildiyi əldə edilən iki müsəlman uşağının ifadəsi üzərinə yapılan təhqiqat nəticəsindən anlaşılışıdır.

Bu kimi müsəlman uşaqlardan hər kimdə var isə Polis Müfəttişi-Ümumiliyinə təslim etmələri və əks təqdirdə bu kimilərin uşaq ticarəti yapan canilər kimi dərdəst [tutularaq] və təcziyə ediləcəkləri [cəzalandırılacaqları] vəqə olan əmri-məxsus [xüsusi əmr] üzərinə elan olunur.

723 5 - 1

Türkçə savadlı, təcrübəli bir nəfər şəxs lazımdır ki, Varansovski küçədə, nömrə 7, “Professional” yazı kabinetində yazı işlərinə məşğul olsun.

At satılır

Ərəb cinsi, al rəngində at satılır. Yaşı 4 yarım, boyu 1 metrə 56 santim. Mənzil Müfəttişliyində Ərzaq şöbəsindən sormalı. Mariinski, 6 nömrə.

259 1-1

Diş müalicəxanası

S.M. İtkinin süni diş laboratoriyası

Dişlərin ağrısız çəkilməsi. Təzə üsulla farfor və qızıl dişlər qondarılması. Dişlərini qayıtdırmaq və diş qoydurmaq xahişində olanlar səhər saat 9-dan birə və 4-dən 6-yə qədər qəbul olunurlar.

Ünvan: Bolşoy Marskoy küçədə 37 nömrəli ev, telefon 06-25.

208

Berlin Darülfünununun həkimi

L. Melkumyans

Əmrazi-tənasüliyyə [cinsi xəstəliklər] və dəri naxoşlarını qəbul edir. Qan damarlarına “606” və “916” dəvalarını istemal [tətbiq] edir. Hər gün saat 2-4-ə kimi.

Ünvan Birjevoy caddədə Malakan bağçası qarşısında həkim Temirxanyanın müalicəxanasında. Telefon nömrələri 29-85 və 32-77.

255

Diş həkimi Melçarski

Torqovaya soqaqda Muxtarovun xanəsində nömrə 15. Dişlərə tədavi edir, doldurur, ağrısız ixrac edir. Gözəl altun və sairə dişlər emal edir. Xəstələri qəbul edir: sübh saat 9-2-yədək.

210

Həkim S. L. Şklovskaya

Mamalıq və daxili ünas əmrazını [qadın xəstəliklərini] qəbul edir. Naxoşlar qəbul olunur: səhər saat 9-dan birə və 5-dən 7-yə qədər. Ünvan: Aziatski küçədə nömrə 153, Bolşoy Marskoy və Krasnovodski küçələrin arasında. Telefon: 50-67.

209

Doktor Kamilə xanım İsmayılov

Uşaq və əmrazi-daxiliyyəsi [daxili xəstəlikləri] olan naxoşları hər gün sabah saat 10-dan 2-yədək və axşam 4-7 qəbul edir.

Adres: Armyanski 16. Telefon 56-89.

235

Doktor F. S. Şteyn

Naxoşları qəbul edir səhər saat 9-dan 12-yədək, axşam saat 5-dən 7-yədək.

Mariinski və Tarqovı caddələrin küncündə Əşrafovun evi, “Jorj” əksxanası. Telefon nömrə 54-44.

232

Arvad diş həkimi Z. A. Şexter xanım

Dişlər ağrısız çıxarılır. Qızıl qapaq, qarma və hər növ qayırma dişlər. Dişin yaxşı qayrılması təmin olunur. Kənardan gələnlər üçün iş tezliklə görülür. Qiymətlər münasibdir.

Qəbul olunur 9-dan 2-yə və axşam 4-dən 7-yə kimi. Vorontsovski küçə, 14 nömrəli evdə, paradni qapıdan.

215

Doktor Ağahüseyn Kazımov

Əmrazi-daxiliyyəyə [daxili xəstəliklərə] mübtəla olanları qəbul edir hər gün saat 5-dən 7-yə kimi. Parapet, Şəbi İbrahimovun evində, 3-cü mərtəbə. Telefon 27-86.

244

Arvad diş həkimi Moiseyeva-Levin

Olqinski caddədə ev nömrə 5, 3-üncü mərtəbə, sağda. Telefon nömrə 06-23.

Dişlərə müalicə edir, çıxarır. Kauçuk və qızıl üzərində sabiq Berlin şəhər müalicəxanasının müdiri nəzarəti altında süni dişlər qayırılır.

Qəbul edir: səhər saat 9-dan 1-ə kimi; axşam saat 5-dən 8-ə kimi.

216

Mama-feldşer M. K. Markoviç

Hamilə və azad olmuş qadınları qəbul edir.

Bədənə dərman vurur və masaj edir.

Hər gün saat 10-dan 12-yə kimi. Nijni Kladişinski caddədə ev nömrə 89. Telefon 34-36.

Burada həkim daxiliyyə və əmrazi-tənasüliyyə [cinsi xəstəliklər], qadın və cərrahiyyə naxoşları saat 3-dən 5-ə kimi qəbul edir.

240

Doktor Əliheydər Allahverdiyev

Daxili naxoşları qəbul edir səhər saat 8-dən 10-a kimi, axşam saat 4-dən 6-yə kimi. İçəri şəhərdə bağın qarşısında Minaretski küçə, ev nömrə 1. Telefon nömrə 36-91. Б. Минаретская ул., д. N 1. Тел. 36-91.

236

Diş təbibəsi Altmanın diş müalicəxanası

Naxoşları qəbul edir saat 8-dən 1-ə kimi, 4-dən 7-yə kimi, qadınları 1-dən 3-ə kimi. Dişlərə müalicə edir, doldurur, ağrısız çıxarır və qızıl və kauçuk üzərində süni dişlər qayırır. Hərbiyə, məktəblilərə və çocuqlara külli faiz edilir.

Ünvan: Şamaxinski caddədə ev nömrə 20. Aptek qarşısında. Telefon 18-73.

245

Müdürlər:

Ceyhun bəy Hacıbəyli
Şəfi bəy Rüstəmbəyli

QEYD VƏ ŞƏRHLƏR

Maarif Nəzarəti əmrləri

səh. 220. “9 təşrini-sani 1334”: Burada il, rumi təqvimlə verilmişdir; miladi təqvimlə 9 noyabr 1918-ci ilə uyğundur.

Ziraət Nəzarətinin əmri

səh. 221. “9 təşrini-sani 1334”: Burada il, rumi təqvimlə verilmişdir; miladi təqvimlə 9 noyabr 1918-ci ilə uyğundur.

Teleqraf xəbərləri

səh. 222. “Məhəlli məmurlar bu əsgərlərin Tiroidən keçib getmələrinə və dəmir-yolundan istifadə etmələrinə mümaniət [maneə] göstərmişlərdir.”: Qəzetdə “mümaniət” [maneə] yerinə “müavinət” [kömək] getmişdir.

“Bavariya Hərbiyyə vəziri...”: Bavariyanın Hərbi naziri 11 dekabr 1916-cı ildən 8 noyabr 1918-ci ilə qədər Filip fon Hellingrat, 8 noyabr 1918-ci ildən 21 fevral 1919-cu ilə qədər Albert Roshapter olmuşdur.

Sülh ətrafında: Sülh müzakirəsi

səh. 222. “«F. T.» qəzetəsinin...”: “Frankfurter Zeytung” qəzeti nəzərdə tutulur.

Almaniya ilə

mütərikə şəraiti haqqında

səh. 223. “Neçə gün bundan irəli «Hamburqer Fremdenblat»ın ədalətli bəyanında deyilir ki...”: Cümlənin bu hissəsi səhv tərcümə edilmişdir. Belə olmalıdır: “Bir neçə gün bundan irəli «Hamburqer Fremdenblat»ın haqlı olaraq dediyi kimi...”

Erməni-gürcü münasibəti

səh. 226. “Bir hissəsini Gürcüstan, bir hissəsini Ermənistan, bir hissəsini özümüz yerləşdirəcəyimizi dəröhdə etdik.”: Çıxışın bu hissəsi səhv tərcümə edilmişdir. Belə olmalıdır: “Təklif etdik ki, qaçqınların üçdə birini Ermənistanın sərhədləri daxilində qəbul etsinlər, üçdə birini Armavir rayonuna göndərsinlər, üçdə birini isə biz özümüzdə saxlamağa söz verdik.”

Nəzarətlərdə:

Posta və Teleqraf Nəzarətindən

səh. 228. “Ümuri-zabitənin [idarəçilik işlərinin] müxtəlif məmurlarının...”: Burada söhbət bəzi yüksək çinli dövlət məmurlarından gedir.

Azərbaycan Posta və Teleqraf məktəbi təsisi

səh. 229. “Edadi məktəblərin 5-inci sinfinə qədər təhsil görmüşlər üçün...”: Ən az beşinci sinfə qədər təhsil görmüş şagirdlərin poçt və teleqraf məktəbində sürətləndirilmiş proqram əsasında təhsil alaraq, dörd aylıq kursları daha qısa müddətdə başa vurmağı nəzərdə tutulurdu.

“M. H.”: Bu imza Hənəfi Zeynəlliyə məxsusdur.

Rəsulzadə cənabları ilə müsahibə

səh. 230. “Brest-Litovsk əlavə müahidənəməsinin...”: Brest-Litovsk müqaviləsinə əlavə olaraq 27 avqust 1918-ci ildə Berlində imzalanan Almaniya-Rusiya sazişi nəzərdə tutulur. Bu sazişin Altıncı fəslə Qafqaz bərsində idi.

“Bu əlavə müahidənəmə münasibətilə alman səfirinə...”: Bu dövrdə Almaniyanın İstanbuldakı səfiri Bernstorf olmuşdur.

“Bizim heyətimiz təntənəli bir surətdə Türkiyə sultanı tərəfindən qəbul edildi.”:

Burada və davamında söhbət, Azərbaycan heyətinin 3 iyul 1918-ci il tarixində taxta çıxan Osmanlı sultanı VI Mehmed Vəhiddini təbrik etməsindən gedir.

“Səlamlıq zamanında...”: Osmanlı dövlətində padşahların cümə namazını xalqla birgə qılması, namazdan əvvəl və sonra xalqla görüşməsi adəti “səlamlıq”, yaxud “cümə səlamlığı” adlanırdı.

**Azərbaycan Parlamanı dəvəti
münasibətilə**

səh. 233. “X. İ.”: Bu imza Xəlil İbrahimə məxsusdur.